

domovini" je popolna kopija Prešernovega: da je vsebina ista, je razvidno že iz navedenega naslova; pa tudi v zunanjem oziru kaže — razen mnogih slično zasukanih verzov — njegov „Magistrale" takisto akrostih/njegove drage: pri Prešernu „Primicovi Julji", pri Grohovcu „Mariji Šuperina". V tej naslombi leži, kakor jo tudi pozdravljamo, seveda tudi nekaj slabosti: kar je pri Prešernu izvirna moč, to je pri našem pesniku umetna vcepljenost; Prešeren se diskretno skriva v samega sebe, Grohovac hoče briljirati s svojo umetnostjo; pri Prešernu so tisti imenitni akrostih morali šele odkriti prešernoslovci (sam ga je deloma celo nalašč zmedel!), Grohovac ga da natisniti z očitnimi črkami, in v Uvodu je Magjer ponatisnil ves „Magistrale", izrecno opozorivši na začetne črke. Ali naj Grohovca zaradi tega grajamo? Ne! Kdor resno, kakor on, posnema — in četudi le posnema — Prešerna, ta zasluži naše spoštovanje; in če sam očitno opozori na svoj trud, mu tega v današnjih časih ne zamerimo: ko bi ne bil na pr. sam pokazal na svoj akrostih, bi ga gotovo nihče ne iskal in zato nihče ne — našel.

Iz vsake pesmi Grohovčeve zveni gorka ljubezen do njegove domovine, in sicer ne do tiste abstraktne domovine, ki se o njej kujejo le fraze, ampak do prave njegove domovine, ki jo pozna do njenih tajnosti in jo zato ljubi in neguje vselej in povsod: on opeva Reko in njeno bližnjo in daljno okolico. Po vsej pravici se sme nazivati „Riječanin"; kajti tudi v tujini misli in peva le o svoji Reki, o njeni lepoti, o njeni slavni zgodovini, o njeni bodočnosti, pa nikjer vsiljivo ali puhlo, vedno s čutom za svet in poezijo. Takih — rekel bi — „lokalnih" pesnikov" je treba i nam i Hrvatom.

Dr. Jos. Tomišek.

Gledišče.

Slovensko gledišče. A. Drama. Sopha Michaélisa trodejanski igrokaz „Revolucijska svatba", s katerim se je dne 2. oktobra začela naša letošnja glediška sezona, je delo, ki se odlikuje po zunanjih efektih in po notranji dramatični sili, uspeh mu je torej ob primerno dobri uprizoritvi zagotovljen. Ta uspeh je dosegel tudi pri nas, ker so bile vloge vobče srečno razdeljene in se je vse gladko vršilo. Značaji nastopajočih oseb so risani z markantnimi potezami, zato igralcem ni bilo treba kdovekaj ugibati, da so zadelo pravo. Žal, da je posameznike nemara baš ta markantnost zapeljala v neumestna pretiravanja. Prav izborna moč bi utegnila postati našemu gledišču na novo angaževana igralka gdč. Kandlerjeva, ki je nastopila v vlogi Alaine in si pridobila takoj mnogo simpatij. Zlasti njen zveneči organ in razumljivo izgovarjanje ji daje prednost pred marsikatero drugo našo igralko. Če nas vse ne moti, se pojavlja v dramih, o kateri govorimo, novo stremljenje — stremljenje po spojitvi tega, kar je rodila dobrega preteklost, s tem, kar si je priborilo priznanje v novejšem času. Da se to zgodi, je lahko vsakdo že davno uvidel. Gledišče brez teatralike je protislovje, a nasprotno seveda gola teatralika ne more in ne sme biti edini cilj dramatične umetnosti. Priznati moramo, da se je pisatelj „Revolucijske svatbe" ta spojitev izredno posrečila, dasi ga je želja, doseči zunanji efekt, semtertja celo predaleč zapeljala.

Isto stremljenje opazamo pa tudi v štiridejanski veseloigri „Ljubezen bdi“ (L'amour veille), ki sta jo spisala Rob. de Flers in A. G. de Caillavet in ki se je kot dramska novost uprizorila pri nas dne 9. in 19. oktobra. Pisatelja ne moreta zatajiti, da sta se pridno učila pri starejših francoskih dramatikih, a storila sta tudi korak naprej ter skušala obogatiti duševno vsebino veseloigre. Uspeh, ki sta ga dosegla, je lep in dokazala sta s tem svojim proizvodom, da so Francozje, kar se tiče veseloigre, še vedno prvi v svetovnem slovstvu.

V nekem pogledu bi trdili skoro, da hodi celo José Echegaray v svoji znameniti drami „Galeotto“, ki smo jo videli dne 16. oktobra prvič na našem odru, gori označeno pot. Spočetka sam dialog, kakor v kaki Ibsenovi drami, pozneje pa tako burni, dramatični prizori! Da, v tej drami niti romantike ne pogrešamo. Dve tako angelski duši, kakor sta Theodora in Ernesto, spadata skoro že bolj v eterne sfere gole fantazije nego na realna tla tega grešnega sveta. Zato tistim, ki ju preganjajo s svojim sumničanjem, niti prav zameriti ne moremo. Človeku se zdi ves čas, kakor bi se igrala z ognjem. Spričo razmerja med njima in Julijanom, možem Theodorinim, si prideta često preblizu, tako da se človek zdajpazdaj zboji, da bi se res ne zgodilo kaj, kar bi nas zbolelo v naših simpatijah do plemenitega Julijana. — Drama je krasno zamišljena, a ne v vseh točkah enako srečno izvedena. Tako žali skoro našo rahločutnost, da se Ernesto in Theodora objameta ter zapustita z namenom, združiti se, baš v hipu Julianovo hišo, ko ga polagajo na mrtvaški oder. Pijeteta do mrtveca, s katerim ju je vezala — ako ni bila vse sama prevara, kar smo videli in čuli prej — tolika ljubezen, toliko prijateljstvo, bi zahtevala, da se kaj takega ne zgodi. A baš to dejstvo nam razjasni, kar nam je bilo prej morda nejasno. Ako Ernesto vzklikne: „Vi vsi ste hoteli, da se to zgodi!“ je to prazno besedičenje. Istina je pač, da se Ernesto in Theodora res ljubita, že davno ljubita, pa tega priznati nočeta. In v tem tiči vendar le kolikor toliko krivde. Vsaj mož svoji ženi ne bo mogel odpustiti, ako dozna, da so simpatije njenega srca deljene, pa naj bo ljubezen še tako čista. — Predstava je bila lepa, zaokrožena. Vlogi Theodore in Ernesta sta imeli v gospe Borštnikovi in gospodu Nučiču dva izvrstna interpreta, drugi igralci pa bi se bili popeli semtertja lahko malo više.

Petdejanska izvorna narodna igra „Črnošolec“, ki jo je uprizorilo dne 17. oktobra popoldne društvo „Ljudski oder“, je morda izmed vseh Medvedovih dram še najbolj sposobna za uprizoritev. Na stopi se vrste vseskozi dokaj neprisiljeno, in dasi pogrešamo v igri vodilne misli, se dejanje vsaj na zunaj razvija logično. Seveda si pomaga pisatelj še pogostoma s sredstvi, ki ne prija povsem našemu okusu, posamezne poteze v tem in onem značaju se nam zde neverjetne in tudi slučajnost posega semtertja nekoliko preodločilno vmes, toda v ljudski igri prezremo radi marsikaj. Predvsem je šlo pisatelju za to, da nam pokaže simpatičnega svojega glavnega junaka, in to se mu je gotovo posrečilo, tem bolj, ker je bila vloga Pavla poverjena igralcu, ki je baš tu pokazal nemalo svojo inteligentnost.

Razen tega so bile doslej še sledeče dramske predstave: dne 3. in 10. oktobra popoldne „Utopljenca“, burka v treh dejanjih, spisal I. Nestroy, dalje dne 24. oktobra popoldne „Strup“, izvorna ljudska igra v štirih dejanjih, spisal I. Z. Novak, a zvečer tistega dne „Gospodična Josette moja žena“, burka v štirih dejanjih, spisala P. Gavault in R. Charvey. O zadnjih dveh proizvodih izpregovorimo ob reprizi kaj več.

Dr. Fr. Zbašnik.